

Johannes Myyrä

Mu(i)stelmaa

Viime vuoden Nobel-kirjailija Kazuo Ishiguro (2016) pohtii hienossa runollisessa romaanissaan *Haudattu jättiläinen*, onko parempi muistaa vai unohtaa: Tuottavatko muistelemat vain uusia mustelmia? Suomi muistelee tänä vuonna näyttävästi sata vuotta sitten käymäänsä sisällissotaa, ja joidenkin mielestä sen kauhujen tuominen keskusteluun vain lisää nykyistä jakautumista "kansaan" ja "eliittiin".

Therapeiassakin on muistelujen aika juhli-taessa säätiön 60-vuotista toimintaa Suomen ensimmäisenä psykoanalyysin ja psykoanalyttisen terapian kouluttajana ja tunnetuksi tekijänä. Pioneereille palaavat varmaan mieleen psykoanalyysin herättämä vastustus, jolla on pitkät kansainväliset perinteet Freudin ajoista alkaen. Esko Klemelä (2011) pohti viisaassa pääkirjoituksessaan, "miksi psykoanalyysi ei näytä menestyvän nykyisessä markkinatilanteessa", jossa "näyttöön perustuvat" käypähoitosuositukset usein "unohtavat" psykoanalyttisen terapian. Julkisen terveydenhoidon puolella psykoanalyttiset terapeutit eivät enää jaksa taistella paikastaan vaan siirtyvät yksityisterapeuteiksi odottamaan kauhulla, mitä mahdollinen sote-uudistus tulee merkitsemään. Käykö meille kuten ruotsalaisille kollegoille? Psykoanalyttinen ajattelu on alusta alkaen herättänyt vastustusta, "koska se ei edusta tietämistä vaan pikemminkin ei-tietämisen sietämistä". Sellaisena se uhkaa nar-sistista elämänhallintapyrkimystämme. Eipä olekaan ihme, että vain harvat hakeutuvat enää koulutuksiin.

Vastustus naamioidaan nykyisin tieteelliseksi näytöksi, joka viileän objektiivisesti pystyy osoittamaan psykoanalyttisen terapian tehottomuuden muihin terapiasuuntauksiin verrat-

tuna. Mutta ei keskustelu nykyäänkään aina asiallisena pysy. Élisabeth Roudinesco (2017) on kerännyt rakkaussanakirjaansa koko joukon psykoanalyysiin ja psykoanalyttikkoihin kohdistettuja herjoja. Ne eivät suinkaan loppuneet Freudin aikaan, vaan ovat edelleen vastustajien peruskauraa, joka on levinnyt jo someenkin. Pierre Guiraud'n (1975) mielestä herja on aina ilmaus turhautumiseen perustuvasta tehottomasta ja tyydyttämättömästä vallanhalusta. Tässä muutama näyte viime vuosien puheen-vuoroista:

"Psykoanalyysi on kuin scientologia, ihminen tietää milloin ja miksi siihen lähtee mutta ei tiedä, milloin siitä pääsee ja lopulta unohtaa miksi siihen lähti ja sinä aikana häviävät rahat ja ajatukset." (Anonyymi nettisurfaaja 2013.)

"Sigmund Freud makasi vaimonsa ja tämän suostumuksella vaimonsa sisaren kanssa. Sit-ten hän makasi lesbottärensä kanssa. Hän oli kokaiininarkomaani, spiritisti, vapaamuura-ri. Kuten monet juutalaiset hänkin osasi tehdä itsestään spektaakkelin. Hän onnistui pöyhimään ihmispaskaa, koska osasi puhua vain siitä, alhaisista vieteistä... Psykoanalyysi on levinnyt kuin virus tähän päivään asti." (Anonyymi somekeskustelijä 2013.)

Nimettömien taistelijoiden lisäksi herjaajien kuoroon yhtyvät myös monet arvostetut tiede-

miehet ja kirjailijat.

”Olen usein todennut, että naisesta, joka sortuu psykoanalyttikkojen käsiin, tulee käytökeltöton. Minän rakentamisen varjolla psykoanalyttikot päätyvät ihmisen skandaalimaiseen tuhoamiseen. Missään tapauksessa ei pidä luottaa psykoanalyttikkojen käsiin joutuneeseen naiseen. Halpamaisuus, itsekkyyys, ylimielinen typeryys, täydellinen moraalinen puute, krooninen kyvyttömyys rakastaa. siinä on analysoidun naisen koko kuva.” (Michel Houellebecq 2008.)

”Freudini ansiosta porvarista tulee psykologin uhri. Se sallii hänen unohtaa, että todellisessa elämässä hän on proletariaatin saalistaja. Psykoanalyysi oikeuttaa siten porvariston nuoren polven sietämättömän irstailun.” (Alain Soral 2014.)

Opin lisäksi herjauksen kohteeksi joutuvat sen edustajat:

”Jacques Lacan: tietoinen huijari, joka leikki Pariisin intellektuellipiireissä nähdäkseen, kuinka pitkälle voi mennä järjettömyyksissä ja silti tulla otetuksi vakavasti.” (Noam Chomsky 2012.)

”Rouva Roudinesco, joka oli pitkään Ranskan kommunistipuolueen stalinisti, on säilyttänyt patologiset oireensa, jotka eivät tule koskaan hoidetuksi. Hän on edelleen irstaiden myrkkyykäärmeiden ja kirjoittajahyteenoiden kasvattaja.” (Michel Onfray 2010.)

Kovassa paineessa panettelun ja juoruilun kohteeksi jouduttuaan jotkut analyttikot ovat samastuneet hyökkääjään ja turvautuneet herjoihin ad hominem kollegoitaan kohtaan. Ernest Jonesin ansiosta Sándor Ferenczi määriteltiin hulluksi. Lacanista kerrottiin toinen toistaan villimpiä juoruja. Meidän kotoisissa kilpailun ja kateuden ympyröissämme ei ole tavatonta kollegan leimaaminen häiriköksi, johon tulee suhtautua kuten psykoosipotilaaseen. Koulutusryhmissä hankalaksi koettu opiskelutoveri diagnostisoidaan ”rajatilaiseksi” tai ”narsistiksi”. Toisen koulutusyhteisön sivuuttaminen

tai parhaaminen kuuluu myös valikoimaamme, ellei sitten haluta samastua siihen ja sulautua yhdeksi mössöksi, kuten Ruotsissa kävi. Ero ja erilaisuus eivät ole erityisen arvostettuja suomalaisessa kulttuurissa. Mikään vieras ei ole meille inhimillistä. Ranskassa on 32 yhteisöä jotka eivät kuulu IPA:an ja 2 siihen kuuluvaa yhdistystä (Roudinesco 1993). Siellä erilaisuus nähdään rikkautena.

Esko Klemelän (2011) mielestä tarvitsemme ”rakenteita, jotka mahdollistavat psykoanalyttisten asetelmien pohtimista, vastustuksen yhteistä työstämistä, teorioiden kirkastamista ja vuorovaikutuksen kehittämistä yhteiskunnassa”. Niitäkö on viimeisten kuuden vuoden aikana syntynyt?

Ishiguro päättää romaaninsa kohtaan, jossa vaietut salaisuudet ovat tulleet keskusteluun unohduksen sumun hälvettyä:

”Sano minulle, prinsessa”, kuulen miehen sanovan. ”Oletko iloinen siitä, että sumu hälvenee?”

”Se saattaa tuoda kauhuja tähän maahan. Mutta meidän kannaltamme se hälvenee juuri parahiksi.”

”Tuli vain mieleeni, prinsessa. Onko mahdollista, että rakkautemme ei olisi vuosien mitaan vahvistunut näin lujaksi, jos sumu ei olisi vienyt meiltä sitä minkä vei? Ehkä vanhat haavat paranivat sen takia.” (Ishiguro 2016, 377.)

Kirjallisuus

Guiraud, Pierre (1975). *Les gros mots. Que sais-je?* Paris: PUF.

Ishiguro, Kazuo (2016). *Haudattu jättiläinen*. Suom. Helene Bützow. Helsinki: Tammi.

Klemelä, Esko (2011). Pääkirjoitus: Valta, voima ja ...psykoanalyysi. *Psykoterapia*, 30(1), 1–3.

Roudinesco, Élisabeth (1993). Jacques Lacan: *Esquisse de une vie, histoire d'un système de pensée*. Paris: Fayard.

Roudinesco, Élisabeth (2017). *Dictionnaire amoureux de la psychanalyse*. Paris: Plon.